

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. i) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. i) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 și art.26 din Legea nr.52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

I. Autorul sesizării

1. Nume/denumire **Lazăr**
2. Prenume **Tudor**

3. Funcția **Avocat parlamentar**

4. Adresa **str. Sfatul Țării 16, Chișinău, Centrul pentru Drepturile Omului**

5. Tel./fax **022 234 800; 022 225 442**

Autorul sesizării numit în funcția de avocat parlamentar prin Hotărârea Parlamentului nr.134 din 1 iulie 2010 în baza Legii nr.1349 din 17 octombrie 1997, abrogată prin Legea nr.52 din 3 aprilie 2014.

Potrivit Dispozițiilor finale și tranzitorii art. 40 alin.(1) din Legea nr.52 din 3 aprilie 2014 ”Avocații parlamentari numiți conform Legii nr.1349-XIII din 17 octombrie 1997 cu privire la avocații parlamentari își vor exercita atribuțiile pînă la expirarea mandatului”.

Articolul 31 din Legea nr.1349 din 17 octombrie 1997 acorda avocaților parlamentari dreptul să sesizeze Curtea Constituțională, acest drept fiind unul din atribuțiile avocaților parlamentari.

II. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare unele prevederi din Legea nr.326 din 23 decembrie 2013, publicată în monitorul Oficial nr.47-48 din 25 februarie 2014 și anume art. III pct.3,4 și pct.12 din Codul penal și art. IV pct.1 și pct.2 din Codul de procedură penală.

Art. III pct.3 - La articolul 98, alineatul (2) se completează cu litera e) cu următorul cuprins: “ e) confiscarea extinsă.”

Art. III pct.4 - Codul penal se completează cu articolul 106¹ cu următorul cuprins:
“Articolul 106¹. Confiscarea extinsă

- (1) Sînt supuse confiscării și alte bunuri decît cele menționate la art.106 în cazul în care persoana este condamnată pentru comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 158, 165, 206, 208¹, 208², 217–217⁴, 218–220, 236–240, 243, 248–253, 256, 260³, 260⁴, 279, 280, 283, 284, 290, 292, 302, 324–329, 330², 332–335¹ și dacă fapta a fost comisă din interes material.
- (2) Confiscarea extinsă se dispune dacă sînt întrunite cumulativ următoarele condiții:
  - a) valoarea bunurilor dobîndite de persoana condamnată timp de 5 ani înainte și după săvîrșirea infracțiunii, pînă la data adoptării sentinței, depășește substanțial veniturile dobîndite licit de aceasta;
  - b) instanța de judecată constată, în baza probelor prezentate în dosar, că bunurile respective provin din activități infracționale de natura celor prevăzute la alin.(1).
- (3) La aplicarea prevederilor alin.(2) se va lua în considerare și valoarea bunurilor transferate de către persoana condamnată sau de o persoană terță unui membru de familie, persoanelor juridice asupra cărora persoana condamnată deține controlul sau altor persoane care știau ori trebuiau să știe despre dobîndirea ilicită a bunurilor.
- (4) La stabilirea diferenței dintre veniturile licite și valoarea bunurilor dobîndite se va ține cont de valoarea bunurilor la data dobîndirii lor și de cheltuielile făcute de persoana condamnată, inclusiv de persoanele prevăzute la alin.(3).
- (5) Dacă bunurile supuse confiscării nu se găsesc sau au fost comasate cu bunurile dobîndite licit, în locul lor se confiscă bani și bunuri care acoperă valoarea acestora.
- (6) Se confiscă, de asemenea, bunurile și banii obținuți din exploatarea sau folosirea bunurilor supuse confiscării, inclusiv bunurile în care au fost transformate sau convertite bunurile provenite din activitățile infracționale, precum și veniturile sau foloasele obținute din aceste bunuri.
- (7) Confiscarea nu poate depăși valoarea bunurilor dobîndite în perioada prevăzută la alin.(2) lit.a), care excedează nivelului veniturilor licite ale persoanei condamnate.

Art. III pct.12 - Codul penal se completează cu articolul 330² cu următorul cuprins:
“Articolul 330². Îmbogățirea ilicită

- (1) Deținerea de către o persoană cu funcție de răspundere sau de către o persoană publică, personal sau prin intermediul unor terți, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depășește substanțial mijloacele dobîndite și s-a constatat, în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obținute licit se pedepsește cu amendă în

mărime de la 6000 la 8000 unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 7 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

- (2) Aceleași acțiuni săvârșite de o persoană cu funcție de demnitate publică se pedepsesc cu amendă în mărime de la 8000 la 10000 unități convenționale sau cu închisoare de la 7 la 15 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.”

Art. IV - Codul de procedură penală al Republicii Moldova se completează după cum urmează:

1. Articolul 202:

în titlu și în alineatele (1), (2) și (3¹), după cuvintele “confiscare specială” se introduc cuvintele “sau confiscare extinsă”;

în alineatul (3²), după cuvintele “confiscării speciale” se introduc cuvintele “sau confiscării extinse”.

2. La articolul 203 alineatul (2), după cuvintele “confiscare specială” se introduc cuvintele “sau confiscare extinsă”.

III. Cadrul normativ pertinent

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decît cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

Articolul 54 Restriângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

Articolul 127 Proprietatea

(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

IV. Expunerea pretensei sau a pretinselor încălcări ale Constituției, precum și a argumentelor în sprijinul acestor afirmații

1. Parlamentul Republicii Moldova la data de 23 decembrie 2013 a adoptat Legea nr. 326 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, publicată în Monitorul Oficial nr.47-48 din 25 februarie 2014.
2. Prin articolul III pct.3, Codul penal al Republicii Moldova, articolul 98 alin.(2) a fost completat cu litera e) cu următorul cuprins ”Confiscare extinsă”, iar prin pct.4 a fost completat cu articolul 106¹ cu următorul cuprins:
“Articolul 106¹. Confiscarea extinsă
  - (1) Sînt supuse confiscării și alte bunuri decît cele menționate la art.106 în cazul în care persoana este condamnată pentru comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 158, 165, 206, 208¹, 208², 217–217⁴, 218–220, 236–240, 243, 248–253, 256, 260³, 260⁴, 279, 280, 283, 284, 290, 292, 302, 324–329, 330², 332–335¹ și dacă fapta a fost comisă din interes material.
  - (2) Confiscarea extinsă se dispune dacă sînt întrunite cumulativ următoarele condiții:
    - a) valoarea bunurilor dobîndite de persoana condamnată timp de 5 ani înainte și după săvîrșirea infracțiunii, pînă la data adoptării sentinței, depășește substanțial veniturile dobîndite licit de aceasta;
    - b) instanța de judecată constată, în baza probelor prezentate în dosar, că bunurile respective provin din activități infracționale de natura celor prevăzute la alin.(1).
  - (3) La aplicarea prevederilor alin.(2) se va lua în considerare și valoarea bunurilor transferate de către persoana condamnată sau de o persoană terță unui membru de familie, persoanelor juridice asupra cărora persoana condamnată deține controlul sau altor persoane care știau ori trebuiau să știe despre dobîndirea ilicită a bunurilor.
  - (4) La stabilirea diferenței dintre veniturile licite și valoarea bunurilor dobîndite se va ține cont de valoarea bunurilor la data dobîndirii lor și de cheltuielile făcute de persoana condamnată, inclusiv de persoanele prevăzute la alin.(3).
  - (5) Dacă bunurile supuse confiscării nu se găsesc sau au fost comasate cu bunurile dobîndite licit, în locul lor se confiscă bani și bunuri care acoperă valoarea acestora.
  - (6) Se confiscă, de asemenea, bunurile și banii obținuți din exploatarea sau folosirea bunurilor supuse confiscării, inclusiv bunurile în care au fost transformate sau convertite bunurile provenite din activitățile infracționale, precum și veniturile sau foloasele obținute din aceste bunuri.
  - (7) Confiscarea nu poate depăși valoarea bunurilor dobîndite în perioada prevăzută la alin.(2) lit.a), care excedează nivelului veniturilor licite ale persoanei condamnate.

De asemenea, prin pct.12 al aceluiași articol Codul penal a fost completat cu articolul 330² cu următorul cuprins:

“Articolul 330². Îmbogățirea ilicită

- (1) Deținerea de către o persoană cu funcție de răspundere sau de către o persoană publică, personal sau prin intermediul unor terți, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depășește substanțial mijloacele dobîndite și s-a constatat, în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obținute licit se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 unități convenționale sau cu închisoare de

la 3 la 7 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(2) Aceleași acțiuni săvârșite de o persoană cu funcție de demnitate publică se pedepsesc cu amendă în mărime de la 8000 la 10000 unități convenționale sau cu închisoare de la 7 la 15 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.”

3. În conformitate cu articolul IV din legea indicată, Codul de procedură penală a Republicii Moldova s-a completat după cum urmează:

1. Articolul 202:

în titlu și în alineatele (1), (2) și (3¹), după cuvintele “confiscare specială” se introduc cuvintele “sau confiscare extinsă”;

în alineatul (3²), după cuvintele “confiscării speciale” se introduc cuvintele “sau confiscării extinse”.

2. La articolul 203 alineatul (2), după cuvintele “confiscare specială” se introduc cuvintele “sau confiscare extinsă”.

4. Modificările și completările aduse Codului penal și Codului de procedură penală prin Art. III pct.3,4 și 12, precum și prin Art. IV pct.1 și 2 din Legea nr.326 din 23 decembrie sunt afectate de neconstituționalitate din următoarele motive.

5. Codul penal al Republicii Moldova, Partea generală stabilește că prezentul cod se aplică în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale actelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Scopul legii penale este de a apăra persoana împotriva infracțiunilor, drepturile și libertățile acestuia, proprietatea.... Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepsei penale decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată în strictă conformitate cu legea penală. Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sunt interzise. Legea penală nu urmărește scopul de a cauza suferințe fizice sau de a leza demnitatea omului. Persoanele care au săvârșit infracțiuni sunt egale în fața legii și sunt supuse răspunderii penale fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere, de origine socială sau orice altă situație. Persoana este supusă răspunderii penale și pedepsei penale numai pentru fapte săvârșite cu vinovăție. Răspunderii penale este supusă numai persoana care a săvârșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea penală. Legea penală care înrăutățește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.

6. Așadar, Parlamentul Republicii Moldova adoptând modificări și completări la Codul penal și Codul de procedură penală, modificări și completări ce se doresc a fi supuse controlului constituționalității, a făcut ca ele să fie contrare prevederilor generale anterior stabilite și care sunt în vigoare.

7. Completând art.98 alin (2) din Codul penal ”Scopul și tipurile măsurilor de siguranță” cu litera e) *confiscare extinsă* și introducerea unei norme noi articolul 106¹ ”*Confiscarea extinsă*”, legiuitorul și-a dorit contracararea îmbogățirii rezultată din activități

infracționale, enumerând categoria acestora, incluzând și art.330² *"Îmbogățirea ilicită"*, normă de asemenea introdusă prin Legea nr.326.

8. Dacă în cazul confiscării speciale legea stabilește clar că sunt supuse confiscării bunurile provenite din activitate criminală, activitate ce i-a fost incriminată proprietarului și pentru care este condamnat, atunci în cazul confiscării extinse legea permite o interpretare incertă și inadmisibilă în procesul penal.
9. Ideea reiese chiar din contextul normei, alin. (2) lit. b) – instanța de judecată constată în baza probelor prezentate în dosar, că bunurile respective provin din activități infracționale de natura celor prevăzute de alin. (1). La o primă vedere această confiscare poate fi adresată art. 106 *"Confiscare specială"*, care stabilește că bunurile utilizate la săvârșirea infracțiunilor sau rezultate din infracțiuni, trec forțat și gratuit în proprietatea statului.
10. Cu toate acestea art. 106¹ permite o interpretare mai largă, datorită prevederilor stipulate în alin. (3) și în alin. (4), iar litera a) din alin. (2), stabilește încă o condiție, condiția că valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată timp de 5 ani înainte și după săvârșirea infracțiunii, până la data adoptării sentinței, depășește substanțial veniturile dobândite licit de acesta.
11. Observăm că confiscarea extinsă se dispune dacă sunt întrunite cumulativ condițiile prevăzute la alin. (2) al art. 106¹. Această prevedere dă posibilitate instanței de judecată să efectueze confiscarea bunurilor dobândite și înainte de comiterea crimei.
12. O asemenea abordare este contrară prevederilor art.22 din Constituție *"Neretroactivitatea legii"*, care dispune că nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care în momentul comiterii nu constituiau un act delictuos. De asemenea nu se aplică o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă la momentul comiterii actului delictuos. Principiul neretroactivității legii își găsește justificarea și are rolul de a asigura stabilitatea și securitatea raporturilor juridice.
13. Doctrina, practica judecătorească, dar și norma constituțională anume pentru aceste motive a și statuat că o lege odată adoptată, produce și trebuie să producă efecte juridice numai pentru viitor. Aceasta pentru simplul motiv că legea se adresează subiecților de drept permițând, interzicând, sancționând acțiunile contrare. Nu poate fi admis ca un subiect de drept să răspundă pentru comportamente și o conduită pe care a avut-o anterior comiterii infracțiunii.
14. Prevederea este contrară și art.7 *"Nici o pedeapsă fără lege"* din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, care prin alin.(1) prevede: *"Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau omisiune, care în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât cea care era aplicabilă la momentul săvârșirii infracțiunii"*.
15. Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea *Varvara c. Italiei* din 29 octombrie 2013 (definitivă) potrivit art. 44 pct. 2 din Convenție, cu referire la mai multe hotărâri

anterior adoptate de Curte, a indicat că garanția acordată de art. 7 este un element esențial preeminenței dreptului și ocupă un rol primordial în domeniul protecției drepturilor omului prevăzut de Convenție, cu excepția când derogarea este stabilită de art.15 din Convenție. Această derogare necesită a fi făcută într-o măsură strictă în care situația o cere și cu condiția că aceste măsuri să nu fie în contradicție cu alte obligații care decurg din dreptul internațional.

- 16.În materie penală nu poate exista responsabilitate fără obiect și deoarece confiscarea este măsură de pedeapsă, ea trebuie să aibă legătură cu o cauză concretă. Numirea pedepsei are ca scop reeducarea condamnatului dar nu umilirea lui prin deposedarea de proprietate și nimeni nu poate fi pedepsit în absența unei infracțiuni.
- 17.Norma contestată, art. 106¹ *"Confiscarea extinsă"* este neconstituțională și pentru motivul că instanța de judecată poate să dispună confiscarea bunurilor ce se găsesc la o terță persoană și constituie proprietatea acesteia sau/și în cazul când condamnatul nu este în stare să explice proveniența lor. Mai mult, în dreptul penal este inadmisibil ca cineva să ducă răspundere pentru faptele altei persoane.
- 18.Articolul 21 din Constituție *"Prezumția nevinovăției dispune că orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale"*.
- 19.Atât norma constituțională cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului, indică că nimeni nu poate fi acuzat și pedepsit în absența unei condamnări. Aceasta fiind regula, este de neacceptat ca un sistem de drept să prevadă ca o persoană inocentă sau în cel mai rău caz fără oarecare grad de responsabilitate penală să primească pedeapsă printr-o sentință de condamnare, deoarece în așa mod s-ar încălca prevederile alin. (2) din art. 6 al Convenției care dispune: *"Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi stabilită"*.
- 20.Confiscarea bunurilor proprietate privată de la o persoană terță este o măsură inadecvată deoarece aceasta persoană nu este declarată culpabilă pentru crima care niciodată nu i-a fost dovedită că a tras profit în baza acestei crime.
- 21.Prevederea care instituie prezumția caracterului licit al dobândirii proprietății constituie un element fundamental prevăzut de art. 46 din Constituție. Aliniatul (3) dispune că: *"Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă"*. Această prevedere constituțională are menirea de a garanta dreptul la proprietate privată și la protecția acesteia, fapt confirmat și prin art. 127 din Constituție, care prin alin. (1) indică că: *"Statul ocrotește proprietatea"*. Articolul 1 din Protocolul adițional la Convenție stabilește ca: *"Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale"*.
- 22.Prezumția dobândirii licite a averii, constituind una din garanțiile constituționale ale dreptului de proprietate, se întemeiază și pe principiul general, potrivit căruia orice act sau fapt juridic este licit până la dovada contrarie. Această prezumție impune recunoașterea dobândirii licite a averii și presupune responsabilitatea statului de a

prezenta probe care ar demonstra că proprietatea a fost dobândită ilegal. Concluzia vine să fie că atunci când persoana nu a fost învinuită de o crimă concretă, statul va fi în imposibilitatea de a aduce probe, iar instanța de judecată, nu le va putea accepta chiar și dacă i-au fost prezentate, deoarece persoana nu a fost învinuită de respectiva infracțiune.

23. Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.12 din 17 martie 2003 cu privire la controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr.646 din 18 septembrie 1995 cu privire la aprobarea Regulamentului provizoriu privind confiscarea, utilizarea și nimicirea producției și materiei prime alimentare ce prezintă pericol pentru sănătatea populației și mediului ambiant a statuat că măsura confiscării este reglementată constituțional doar în cazul săvârșirii unor infracțiuni sau contravenții adică în situații constatate, în condițiile legii, ca reprezentând fapte cu un anumit grad de pericol social.
24. Codul penal, prin art. III pct. 12 al Legii nr. 326 a fost completat cu o nouă normă, art. 330² *”Îmbogățirea ilicită”*. Această prevedere definește îmbogățirea ilicită ca fiind deținerea de către o persoană cu funcție de răspundere sau de către o persoană publică personal sau prin intermediul unui terț, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depășește substanțial mijloacele dobândite și s-a constatat în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obținute licit. Persoanele cu funcție de demnitate publică de asemenea sunt vizate prin această normă.
25. Republica Moldova prin Legea nr. 158-XVI din 6 iulie 2007 a ratificat Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, publicată în Monitorul Oficial din 20.07.2007.
26. Articolul 20 din Convenție *”Îmbogățirea ilicită”* prevede că statele părți au în vedere să adopte măsuri legislative și alte măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenția îmbogățirii ilicite, adică o mărire substanțială a patrimoniului unui agent public pe care acesta n-o poate justifica rezonabil în raport cu veniturile sale legitime.
27. Acest articol din Convenție trebuie înțeles așa cum și prevede că măsura adoptată să fie în limitele Constituției fiecărei țări și a principiilor fundamentale ale sistemului său juridic și în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție.
28. Completarea Codului penal cu o asemenea normă fără a ține cont de Constituția țării și principiile fundamentale ale sistemului său juridic, face ca norma să fie declarată neconstituțională.
29. Prevederea contestată încalcă dispozițiile art. 46 alin. (3) din Constituție care statuează prezumția caracterului licit al dobândirii proprietății. Sintagma din articolul 330² alin. (1) *”Deținerea de către o persoană cu funcție de răspundere sau de către o persoană publică, personal sau prin intermediul unor terți, a bunurilor în cazul în care valoarea acestora depășește substanțial mijloacele dobândite și s-a constatat, în baza probelor, că acestea nu aveau cum să fie obținute licit”*, poate duce la interpretare largă cerând ca acel caracter licit al dobândirii proprietății să fie demonstrat de către inculpat.

30. Pentru ca prezumția de dobândire licită a averii să aibă un caracter real și efectiv, nu inculpatul trebuie să fie cel care să probeze modul în care și-a dobândit averea sau a obținut veniturile, ci organele de urmărire penală și instanța de judecată trebuie să fie acelea care trebuie să demonstreze că averea sau bunurile inculpatei au fost dobândite prin activități ilicite, de natură infracțională.
31. Prin dispoziția articolului 330² din Codul penal, completare adusă potrivit Legii 326, se răstoarnă sarcina probei privind caracterul licit al averii în cazul persoanelor enumerate, stabilindu-se că averea acestora a cărei dobândire licită nu poate fi dovedită, să fie confiscată.
32. Curtea Constituțională în Hotărârea nr.21 din 20 octombrie 2011 privind interpretarea art. 46 alin. (3) din Constituție a statuat: *"Prezumția caracterului licit al dobândirii proprietății constituie un element fundamental al art. 46 din Constituție și această prezumție se întemeiază pe principiul general potrivit căruia orice act sau fapt juridic este prezumat licit până la proba contrarie, impunând ceea ce privește averea unei persoane ca dobândirea ilicită a acesteia să fie dovedită"*. Prezumția constituțională atribuie sarcina probei exclusiv organelor statului. Curtea a subliniat că *"în măsura în care, în pofida dovezilor administrate pentru susținerea vinovăției celui acuzat, îndoiala persistă în ce privește vinovăția, atunci îndoiala este echivalentă cu o probă pozitivă de nevinovăție"*.
33. Prin prezumția instituită prin alin. (3) al art. 46 din Constituție, Curtea a subliniat că organelor abilitate ale statului nu le este împiedicat cercetarea caracterului licit al dobândirii averii, sarcina probei revenind însă celui care invocă acest caracter. Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin Hotărârea din 17 decembrie 1996, pronunțată în Cauza *Saunders contra Regatului Unit* a statuat dreptul unei persoane urmărite penal de a fi prezumată nevinovată și de a obliga acuzarea să suporte sarcina de a proba afirmațiile îndreptate împotriva sa. Indicația Curții intră sub incidența noțiunii generale de proces echitabil, situație prevăzută atât de art. 21 din Constituție cât și art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.
34. Constituția Republicii Moldova prin art. 16 stabilește că toate persoanele sunt egale în fața legii. Această egalitate trebuie înțeleasă și în sensul că toți în egală măsură să fie responsabili atât juridic cât și social.
35. Curtea Constituțională în Hotărârea sa din 20.10.2011, citată, a statuat că nimeni nu este mai presus de lege, dar și nu trebuie să existe discriminări în fața responsabilității morale, sociale, juridice, pentru nici o persoană și nici pentru organele statului sau orice fel de funcționari publici sau privați. Aceasta nu exclude ca legiuitorul să poată institui pentru infracțiunile săvârșite de funcționari sau alte persoane salarizate de la bugetul de stat pedepse mai grave decât pentru persoana privată care le-ar săvârși în apărarea interesului general, însă răsturnarea sarcinii probei în privința acestora ar induce o situație discriminatorie în raport cu persoanele care realizează și gestionează activități private.
36. Mai mult, neținându-se cont de principiul prezumției nevinovăției, prin răsturnarea sarcinii probei s-ar putea ajunge la confiscarea averii funcționarilor și a altor persoane salarizate

de la bugetul de stat fără a fi stabilită vinovăția penală ori contravențională, Curtea statuând și în această parte.

- 37.**Articolul 54 din Constituție "*Restrângerea exercitării unor drepturi sau al unor libertăți*" permite statului, prin alin. (2) să restrângă unele drepturi și libertăți ale omului în condițiile unanim recunoscute de dreptul internațional și sunt necesare în interesul securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
- 38.**Rațiunea completării Codului penal cu art. 330² a avut la bază Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva Corupției. Este indiscutabil faptul că fenomenul criminalității organizate și a corupției reprezintă o amenințare pentru un stat democratic, afectând securitatea națională, subminând bunăstarea economică și ordinea publică. Acest flagel aduce atingere drepturilor și libertăților omului.
- 39.**Măsurile luate de legiuitor pentru combaterea fenomenului corupției și criminalității organizate prin introducerea normelor supuse controlului constituționalității nu sunt în concordanță cu art. 54 alin. (3) din Constituție, care stabilește că prevederile alin. (2) nu admit restrângerea drepturilor prevăzute în art. 20-24. Prezumția nevinovăției (art. 21) și neretroactivitatea legii (art. 22), analizate în prezenta sesizare cu referire la normele contestate întocmai corespund cerințelor alin. (3) al art. 54 din Constituție. Statul trebuie să dispună de instrumente corespunzătoare pentru combaterea criminalității organizate și a corupției dar aceste instrumente trebuie să fie proporționale scopului urmărit și să nu încalce drepturile absolute ale omului.
- 40.**Completările aduse Codului de procedură penală prin legea menționată la art. 202 în titlu și alineatele (1), (2) și (3¹), prin introducerea după cuvintele "*confiscare specială*" a sintagmei "*sau confiscare extinsă*", în alin. (3²) introducerea după cuvintele "*confiscare specială*" a sintagmei "*sau confiscare extinsă*" și la art. 203 alin. (2), după cuvintele "*confiscare specială*" a cuvintelor "*sau confiscare extinsă*" sunt afectate de neconstituționalitate din motivele deja expuse în sesizare.

IV. Cerințele sesizării

41. În lumina celor expuse solicităm:

- 1.** Primirea spre examinare și declararea admisibilității prezentei sesizări.
- 2.** Exercițarea controlului constituționalității prevederilor Art. III punctul 3, punctul 4, punctul 12 și Art. IV punctul 1 și punctul 2 din Legea nr. 326 din 23 decembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, publicată în Monitorul Oficial nr. 47-48/92 din 25 februarie 2014 cu declararea lor neconstituționale.

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Cu înaltă considerațiune pentru Onorata Curte

Tudor LAZĂR
Avocat parlamentar